

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

TUZLANSKI KANTON

MINISTARSTVO ZDRAVSTVA

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

TUZLA CANTON

MINISTRY OF HEALTH

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton

Zavod za zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona
Tuzla

Broj: 13/1-33-909/23

Tuzla, 18.01.2023. godine

PRIM JENO:	18.01.2023		
Organizacione	Klasifikacione	Društveni	Ugovorni
01-33-4-	40-1	/23	

SMJERNICE ZA UPUĆIVANJE OSIGURANIH LICA ZAVODA ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA TUZLANSKOG KANTONA NA OBAVLJANJE DIJAGNOSTIČKIH AMBULANTNIH CT I MR PRETRAGA

I UVODNE NAPOMENE

Smjernicama za upućivanje osiguranih lica Zavoda zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona za obavljanje dijagnostičkih ambulantnih CT i MR pretraga utvrđuju se osnovne smjernice kojih su se obavezne pridržavati zdravstvene ustanove koje imaju zaključen ugovor sa Zavodom zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona (u daljem tekstu: Zavod) i ljekari specijalisti koji upućuju osigurano lice na obavljanje dijagnostičkih pretraga CT (kompjuterizovana tomografija) i MR (magnetna rezonanca) (u daljem tekstu: dijagnostičke pretrage).

Osnovni principi zaštite osiguranih lica od izloženosti jonizirajućem zračenju kod medicinske ekspozicije, odgovornosti i obaveze vlasnika licence, uključujući programe osiguranja kvaliteta, kao i pravila, mjere i organizacija zaštite od zračenja u radiodijagnostici, nuklearnoj medicini i radioterapiji su propisani Pravilnikom o zaštiti od jonizirajućeg zračenja kod medicinske ekspozicije ("Službeni glasnik BiH" broj: 13/11) Državne regulatorne agencije za radijacijsku i nuklearnu sigurnost Bosne i Hercegovine i čije su odredbe obavezujuće za ovlaštene ljekare prilikom upućivanja osiguranih lica na navedene dijagnostičke pretrage. Ovlašteni ljekari koji upućuju osigurana lica na ove pretrage moraju biti upoznati sa odredbama Pravilnika o obuci iz zaštite od jonizirajućeg zračenja („Službeni glasnik BiH“ broj: 6/15 i 37/18).

Dijagnostičke pretrage pružat će se osiguranim licima za medicinske indikacije utvrđene ovim Smjernicama u zdravstvenim ustanovama koje su zaključile posebne ugovore/okvirne sporazume sa Zavodom.

Upućivanje osiguranih lica na obavljanje ambulantnih dijagnostičkih pretraga vršit će se putem integrisanog zdravstvenog informacionog sistema (IZIS), odnosno putem elektronske uputnice (e-Uputnica) koju će popunjavati/kreirati ljekari specijalisti iz ugovornih zdravstvenih ustanova, a na osnovu indikacija i nalaza utvrđenih ovim Smjernicama.

Osiguranim licima Zavoda kojima je preporučeno obavljanje dijagnostičkih pretraga, ali indikacije nisu sadržane u ovim Smjernicama, kao i za onkološke i hospitalizirane pacijente (osigurana lica) se ne kreiraju e-Uputnice u skladu sa ovim Smjernicama i iste se finansiraju iz

ugovora o pružanju zdravstvene zaštite sa JZU UKC Tuzla i JZU OB Gračanica kroz koji se finansira dijagnostička djelatnost za hospitalizirane pacijente.

Specijalista radiolog koji obavlja dijagnostičku pretragu CT ili MR može ukoliko za to postoji opravdan razlog, u smislu praćenja patoloških procesa, proširiti pretragu na susjedne regije, odnosno regije od interesa. U ovom slučaju, isti je dužan to detaljno obrazložiti kroz aplikaciju unutar IZIS-a.

Nadzor i kontrolu nad upućivanjem osiguranih lica nad obavljanjem dijagnostičkih CT i MR pretraga vrši Zavod. U slučaju upućivanja osiguranih lica na obavljanje navedenih pretraga suprotno datim Smjernicama, dato ovlaštenje se može ukinuti i odgovornost snosi zdravstvena ustanova u kojoj je ovlašteni ljekar zaposlen, a u skladu sa opštim aktom koji će utvrditi Zavod.

Zavod je dužan donijeti akt kojim će urediti postupak i proceduru za odobravanje dijagnostičkih pretraga kompjuterizovane tomografije (CT) i magnetne rezonance (MR), način i postupak prijema uputnica za obavljanje dijagnostičkih pretraga kompjuterizovane tomografije i magnetne rezonance, raspoređivanja osiguranih lica na obavljanje dijagnostičkih pretraga po ugovornim zdravstvenim ustanovama, nadzor i kontrola zdravstvenih ustanova odnosno ovlaštenih ljekara koji vrše upućivanje.

II SMJERNICE ZA DIJAGNOSTIČKU PRETRAGU KOMPJUTERIZOVANOM TOMOGRAFIJOM (CT)

Kompjuterizovana tomografija (u daljem tekstu: CT) je relativno neinvazivna, brza i efikasna metoda koja nije bezopasna. Prilikom ovog snimanja primljena doza zračenja je visoka, te za skeniranje glave iznosi 2 mSv, a za abdomen 10 mSv. Ove doze mogu biti i znatno veće, što zavisi od volumena skeniranog područja, gradijente bolesnika, broja snimanja, rezolucije i kvaliteta slike. Stoga je neophodno da korištenje ove dijagnostičke metode bude razumno, racionalno i svrshishodno. CT kao dijagnostička metoda se, obzirom na navedene činjenice, koristi kada su druge jednostavnije i pristupačnije metode iscrpljene, a nipošto kao prva dijagnostička metoda, osim u slučajevima kada hitnost medicinskog stanja nalaže CT kao dijagnostiku od vitalnog interesa.

Slijedom navedenog, vrlo je bitno voditi evidenciju o rendgenskim snimanjima i primljenim dozama za svakog pacijenta kome su ovi pregledi neophodni - Registar pacijenata. Neophodno je poštivanje postulata radiološke prakse i definisanih protokola radioloških pretraga (npr. ALARA – „toliko niska doza koliko je razumno potrebna za dijagnozu“).

Osigurano lice može biti upućeno na obavljanje dijagnostičke pretrage CT samo u slučaju ako je osigurano lice obavilo prethodno određene zdravstvene usluge/pretrage i posjeduju validan nalaz o tome.

Nalaz i mišljenje ljekara specijaliste koji predlaže pretragu je od krucijalne važnosti sa svim svojim elementima koje treba da sadrži sa posebnim akcentom na anamnezu, status praesens i status localis. Izuzetak od ovoga su hitna medicinska stanja koja moraju biti decidno obrazložena.

Nalaz ljekara specijaliste koji indicira dijagnostičku pretragu, pridružuje se u aplikaciju unutar IZIS-a.

LISTA REGIJA SA INDIKACIJAMA ZA DIJAGNOSTIČKE CT PRETRAGE

R/B	VRSTA REGIJE	PRETHODNI NALAZI (nalazi obavezni kroz AIS/BIS)	NEOPHODNI PRETHODNI DIJAGNOSTIČKI POSTUPCI (postupci obavezni kroz AIS/BIS)
1	CT MOZGA	nalaz neurologa/hirurga/neurohirurga/onkologa	laboratorijski nalazi neurofiziološki nalazi (EEG, EMNG, evocirani potencijali) rutinska neuroradiološka ispitivanja (UZ krvnih sudova)
2	CT TEMPORALNE KOSTI/PNS/KOSTI LICA	nalaz ORL	nalaz audiograma
		nalaz ORL	RTG snimci PNS
		nalaz maksilofacijalnog hirurga	RTG temporalne kosti/kosti lobanje
3	CT KIČME/ZGLOBA/DUGE KOSTI (natkoljenica, podkoljenica)	nalaz: neurologa/neurohirurga/ortopeda/fizijatra/reumatologa/onkologa	RTG snimak regije koja će se raditi
4	CT VRATA/GRUDNOG KOŠA	nalaz: ORL/onkologa/infektologa/spec.nuklearne medicine/pulmologa/hirurga	UZ vrata standardni RTG snimci
		nalaz: interniste/hirurga/urologa/infektologa/ginekologa/onkologa	laboratorijski nalazi UZ abdomena RTG snimci regije kod koje se sumnja na zastoj (tumorska masa, kamen u bubregu, žućovodi i sl.)
6	CT ZDJELICE/KARLIČNE KOSTI	nalaz: interniste/hirurga/urologa/infektologa/ortopeda/ginekologa/onkologa/pedijatra	UZ zdjelice RTG kod sumnje na zastoj (tumorska masa, kamen u bubregu i sl.) RTG kukova (pedijatrija, ortopedija)
		nalaz: interniste/hirurga/urologa/ginekologa/onkologa/radiologa	laboratorijski nalazi UZ urotrakta ili standardni RTG urotrakta
		nalaz: ortopeda/interniste/vaskularnog hirurga/reumatologa/fizijatra	dopler krvnih sudova nalaz urea i kreatinin
9	CT AORTE	nalaz: kardiovaskularnog hirurga/interventnog radiologa/neurohirurga/kardiologa/neurologa/pulmologa	dopler krvnih sudova nalaz urea i kreatinin
		nalaz: neurohirurga/neurologa/radiologa/kardiovaskulatnog hirurga/orl	dopler-sonografija krvnih sudova kompjuterizovana tomografija - CT mozga nalaz urea i kreatinin
		nalaz interniste/kardiohirurga/kardiologa/invazivnog kardiologa/radiologa	UZ srca laboratorijski nalazi nalaz urea i kreatinin
10	CT ANGIO GLAVE I KRVNIH SUDOVA VRATA		
11	CT KORONAROGRAFIJA		

III SMJERNICE ZA DIJAGNOSTIČKU PRETRAGU MAGNETNU REZONANSU (MR)

Dijagnostička pretraga magnetna rezonanca (MR) ne podrazumijeva urgentna traumatska stanja (frakture, kontuzije, komocije) ili traumatska intracerebralna krvarenja koja životno ugrožavaju pacijenta. Razlozi tome su dijelom specifični fizičko-hemijski parametri u prikazu patohistološkog supstrata i nemogućnosti pacijenta, kojem je život ugrožen, da sarađuje pri pregledu.

Magnetna rezonanca je savremena, bezbolna i neinvazivna radiološka dijagnostička metoda za dobijanje slike i ne koristi rendgensko zračenje već jaka magnetna polja i radio talase. Do sada, prema raspoloživim činjenicama, magnetna rezonanca nije pokazala štetne biomedicinske efekte po ljudski organizam, pa se može primjenjivati kod svih starosnih dobi i ponavljati više puta. Jedina neugodnost jeste boravak u „tunelu“ aparata i buka koju aparat proizvodi. Zavisno od pretrage, pregled može trajati 15-45 minuta, a ponekad i duže. Iako se radi o veoma pouzdanoj i preciznoj metodi, nekada ipak nije moguće postaviti konačnu dijagnozu.

Pri pregledu djece apsolutni prioritet imaju što manje invazivne tehnike pregleda, koje daju adekvatne dijagnostičke informacije. Iz tog razloga MR kod djece, osim kod manjeg broja indikacija, ima apsolutni prioritet nad kompjuterizovanom tomografijom.

Sa druge strane, imajući u vidu mogućnosti zdravstvenog sistema na području Tuzlanskog kantona, neophodno je da korištenje ove dijagnostičke metode bude razumno, racionalno i svrshishodno.

Obavezni prethodni nalazi:

- nalaz i mišljenje specijaliste odgovarajuće grane medicine koji je utvrdio indikacije za MR,
- radiografija regije od interesa,
- CT regije od interesa osim u slučaju apsolutne indikacije za MR i ako se radi o djeci.

LISTA REGIJA SA INDIKACIJAMA ZA DIJAGNOSTIČKE MR PRETRAGE

R/B	VRSTA REGIJE	PRETHODNI NALAZI (nalazi obavezni kroz AIS/BIS)	NEOPHODNI PRETHODNI DIJAGNOSTIČKI POSTUPCI (postupci obavezni kroz AIS/BIS)
1	MR MOZGA	nalaz: neurologa/neuropsihijatra/oftalmologa/hirurga/neurohirurga/onkologa	Za upućivanje na MR mozga potreban je hronološki slijed nalaza osim za hitne slučajevе ili kod nađenog patološkog kliničkog nalaza laboratorijski nalazi neurofiziološki nalazi (EEG ili evocirani potencijali) UZ krvnih sudova CT (osim kod apsolutne indikacije za MR i kod djece).
2	MR TEMPORALNE KOSTI/PNS/KOSTI LICA	nalaz: ORL/maksilofacijalnog hirurga	nalaz audiograma standardni RTG snimci PNS RTG temporalne kosti/kosti lobanje CT kosti lica
3	MR KIČME	nalaz: neurologa/neurohirurga/ortopeda/fizijatra/onkologa	standardni RTG dijela koji će se raditi CT snimak dijela kičme (osim apsolutne indikacije za MR i kod djece) ili nalaz o progresiji onkološke dijagnoze.
4	MR VRATA	nalaz: ORL/onkologa/infektologa/nuklearne medicine	UZ vrata CT vratne regije (osim apsolutne indikacije za MR i kod djece) ili nalaz o progresiji onkološke dijagnoze.
5	MR GRUDNOG KOŠA	nalaz: pulmologa/torokalnog hirurga/interniste/onkologa	standardni RTG snimci CT grudnog koša (osim apsolutne indikacije za MR i kod djece) ili nalaz o progresiji onkološke dijagnoze.
6	MR ABDOMENA	nalaz: interniste/gastroenterologa/hirurga/urologa/infektologa/ginekologa/onkologa	laboratorijski nalazi UZ abdomena CT abdomena (osim apsolutne indikacije za MR i kod djece) ili nalaz o progresiji onkološke dijagnoze.
7	MR ENTEROGRAFIJA	nalaz: interniste/gastroenterologa/hirurga/onkologa	laboratorijski nalazi UZ abdomena
8	MR ZDJELICE	nalaz: interniste/gastroenterologa/hirurga/urologa/infektologa/ginekologa/onkologa	laboratorijski nalazi UZ zdjelice CT zdjelice (osim apsolutne indikacije za MR i kod djece) ili nalaz o progresiji onkološke dijagnoze.
9	MR DUGIH KOSTIJU	nalaz: ortopeda/reumatologa/fizijatra/vaskularnog hirurga/onkologa	standardni RTG snimci zone interesa ili UZ regije od interesa laboratorijski nalazi
10	MR ZGLOBOVA	nalaz: ortopeda/reumatologa/fizijatra/onkologa	standardni RTG snimci zone interesa ili UZ regije od interesa laboratorijski nalazi
11	MR ANGIO GLAVE I VRATA	nalaz: neurohirurga/neurologa/radiologa/kardiologa i izuzetno oftalmologa (kod sumnje na patologiju)	dopler-sonografija krvnih sudova kompjuterizovana tomografija - CT regije od interesa nalaz urea i kreatinin
12	MR DOJKE	nalaz: interniste/radiologa/plastičnog hirurga/onkologa	laboratorijski nalazi UZ dojki RTG dojki - Mamografija

IV ZAVRŠNE ODREDBE

Izmjene i dopune Smjernica vršit će se na način i postupku za njihovo donošenje.
Ove Smjernice stupaju na snagu danom donošenja.

Dostaviti:
1x ZZO TK
1x a/a

M I N I S T A R
dr. stom. Dajana Čolić

